

เอกสารประกอบการประเมินบุคคล

ชื่อ - สกุล นางสาวนันทมน แฝงศรีคำ
ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ตำแหน่งเลขที่ ๔๕๐ ส่วน แผนสิ่งแวดล้อม
สังกัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี)

เพื่อประกอบการคัดเลือกเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ ๔๕๙ ส่วน แผนสิ่งแวดล้อม
สังกัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี)

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แบบเค้าโครงผลงานที่จะนำมาประเมิน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมินนางสาวนันทมน แฝงศรีคำ.....

◆ ตำแหน่งปัจจุบัน

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

- ๑) ชี้แจงเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของกรมควบคุมมลพิษ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ประสานงานและดำเนินงานต่าง ๆ ตามแผนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- ๒) ติดตามประเมินผลโครงการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร และโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่ได้รับงบประมาณผ่านแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด
- ๓) ร่วมประชุมชี้แจง ให้ข้อคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ (เลย อุดรธานี หนองคาย สกลนคร นครพนม และบึงกาฬ)
- ๔) สนับสนุนข้อมูลและร่วมประชุมการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการตรวจราชการแบบบูรณาการตามแผนการตรวจราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๕) ร่วมประชุม ชี้แจงและให้ข้อคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน
- ๖) ปฏิบัติงานและสนับสนุนงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

◆ ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับและนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญสูงมากในด้านวิชาการสิ่งแวดล้อมและด้านการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่างๆ ดังนี้

ก. ด้านการปฏิบัติการ

- ๑) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่รวมทั้งประสาน ขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผน และติดตามประเมินผลแผน
- ๒) กำกับและควบคุมการพัฒนาระบบบริหารงานองค์กรของสำนักงาน
- ๓) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำ และติดตามประเมินผลการจัดการด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่
- ๔) กำกับดูแลและให้คำปรึกษาแนะนำคำขอบริการเกี่ยวกับมาตรการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษในระดับพื้นที่
- ๕) กำกับดูแลและควบคุมการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอแนะการกำหนดมาตรการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษในระดับพื้นที่

- ๖) กำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดทำระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน รวมทั้งใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ มาตรฐาน และมาตรการต่างๆ
- ๗) ปฏิบัติงานและสนับสนุนงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสนับสนุนกรมควบคุมมลพิษ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมให้บรรลุภารกิจที่กำหนดไว้

ข. ด้านการวางแผน

- ๑) วางแผนการดำเนินงาน ติดตามการดำเนินงานตามแผน และแก้ไขปัญหาในงานของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
- ๒) ร่วมกำหนดแผนปฏิบัติงานของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุภารกิจ นโยบาย และเป้าหมายของกรมควบคุมมลพิษ

ค. ด้านการประสานงาน

- ๑) ประสานการทำงานร่วมกันภายในสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) โดยมีบทบาทในการให้ความเห็นและคำแนะนำแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดความร่วมมือและมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้
- ๒) ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) โดยการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ของกรมควบคุมมลพิษ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
- ๓) ร่วมประชุม ชี้แจง ให้ข้อคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานต่างๆ เพื่อให้การทำงานสัมฤทธิ์ผลและเกิดบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน

ง. ด้านการบริการ

- ๑) ให้คำปรึกษา แนะนำ ตอบข้อซักถาม ชี้แจง และบริการข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป
- ๒) ถ่ายทอดองค์ความรู้ หรือจัดทำเอกสารคู่มือ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนต่างๆ ในด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษ
- ๓) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่บุคลากรในระดับรองลงมาในสายงาน ผู้ร่วมงาน หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. ชื่อผลงาน การติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ ความรู้

ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน จำเป็นต้องทราบถึงหลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับน้ำเสีย/วิธีการบำบัดน้ำเสีย และมีความเข้าใจในระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งให้คำแนะนำข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

- ๑) ความหมายของน้ำเสีย ลักษณะของน้ำเสีย และกระบวนการบำบัดน้ำเสีย^(๑)
- ๒) ความรู้เกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน หลักการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน การเดินระบบและการบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียรวม^(๑)
- ๓) การเก็บตัวอย่างน้ำทั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน^(๒)
- ๔) มาตรฐานน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน^(๓)
- ๕) แนวทางการจัดการน้ำเสียชุมชน^(๔)
- ๖) รายงานการศึกษาความเหมาะสมและรายงานการออกแบบรายละเอียดก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน^(๕)
- ๗) แบบแปลนทางวิศวกรรมของสิ่งก่อสร้าง (As Built Drawings) ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน^(๖)
- ๘) หลักเกณฑ์การขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียผ่านแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด^(๗)
- ๙) หลักเกณฑ์การขอรับการสนับสนุนโครงการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมขององค์การการจัดการน้ำเสียกระทรวงมหาดไทย^(๗)
- ๑๐) พื้นที่เป้าหมายในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน^(๗)
- ๑๑) การจัดทำโครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^(๘)

การติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน และเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการเดินระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ผู้ปฏิบัติงานได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

ในขั้นตอนนี้เป็นลักษณะการสำรวจข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์การทำงานของระบบและประสิทธิภาพของระบบ ซึ่งต้องทราบข้อมูลและมีความรู้เกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสีย ต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียให้ได้มากที่สุด ข้อมูลที่จำเป็น ได้แก่ ๑) ที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสีย ๒) แบบก่อสร้างจริง (As - Built Drawings) ๓) สภาพโดยทั่วไปของบริเวณระบบบำบัดน้ำเสีย ๔) ระบบรวบรวมน้ำเสีย เพื่อทราบแหล่งที่มาน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ๕) ขั้นตอนการบำบัดน้ำเสีย (Flow Diagram) ๖) ระบบควบคุมการบำบัดน้ำเสีย ๗) อัตราการไหลของน้ำเสีย

ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจสอบการทำงานและประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

ในขั้นตอนนี้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและวิธีการเก็บตัวอย่างน้ำจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ตั้งแต่การเตรียมการก่อนออกเก็บตัวอย่าง ข้อควรปฏิบัติ และข้อควรระวังในการเก็บตัวอย่าง การรักษาสภาพตัวอย่าง การตรวจวัดที่จำเป็นต้องทำทันทีในภาคสนาม ตลอดจนการส่งตัวอย่างไปยังห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ และต้องศึกษาแบบก่อสร้างจริง (As - Built Drawings) เพื่อกำหนดจุดเก็บตัวอย่างเข้าและออกจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

นอกจากนี้ ต้องศึกษาทำความเข้าใจผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำเข้าและออกจากระบบบำบัดน้ำเสียจากห้องปฏิบัติการ โดยทำการศึกษาในพารามิเตอร์ที่กำหนดไว้จำนวน ๖ พารามิเตอร์ ดังต่อไปนี้ ๑) ความเป็นกรด - ด่าง (pH) ๒) บีโอดี (BOD) ๓) ปริมาณสารแขวนลอย (SS) ๔) น้ำมันและไขมัน (O&G) ๕) ไนโตรเจนรวม (TN) ๖) ฟอสฟอรัสรวม (TP) และนำไปเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานตามประกาศกระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ เรื่อง กำหนดมาตรฐาน
ควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

ขั้นตอนที่ ๓ วิเคราะห์ปัญหา แนวทางแก้ไข และสรุปผลการดำเนินงาน

ในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องทราบถึงหลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
น้ำเสีย ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เพื่อที่จะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ปัญหา
แนวทางแก้ไข และสรุปผลการดำเนินงานได้ เช่น ๑) ลักษณะของน้ำเสีย ๒) หลักการทำงาน
และวิธีการตรวจสอบระบบรวบรวมน้ำเสียภายในเมือง ๓) หลักการทำงานและการตรวจสอบ
อุปกรณ์/ส่วนประกอบของระบบบำบัดน้ำเสีย ๔) การเดินระบบและการบำรุงรักษา
ระบบบำบัดน้ำเสีย ๕) การประเมินประสิทธิภาพระบบ ๖) มาตรฐานควบคุมการระบาย
น้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ๗) แนวทางการจัดการน้ำเสียชุมชน

สำหรับการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนแก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความต้องการก่อสร้าง
ระบบใหม่หรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบที่มีอยู่เดิม ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การขอรับการสนับสนุน
งบประมาณการก่อสร้างระบบใหม่หรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบเดิม ดังนี้

- ๑) หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และเอกสารประกอบการขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการก่อสร้าง
ระบบบำบัดน้ำเสียผ่านแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ซึ่งต้อง
จัดทำข้อเสนอโครงการ ประมาณการงบประมาณ และต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
จัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ โดยมีเอกสารประกอบการพิจารณาที่ต้องนำเสนอ
จำนวน ๑๖ รายการ
- ๒) หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และเอกสารประกอบการขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการจัดให้มี
ระบบบำบัดน้ำเสียรวมขององค์การจัดการน้ำเสีย กระทรวงมหาดไทย
- ๓) พื้นที่เป้าหมายในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน
- ๔) การจัดทำโครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๕) การนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาใช้ปฏิบัติอย่างจริงจังและผลักดันให้มีการจัดเก็บบริการ
บำบัดน้ำเสียอย่างเป็นรูปธรรม และเกิดความเป็นธรรมแก่ชุมชนและประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- (๑) กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๐. คู่มือระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน
- (๒) กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๓. คู่มือการเก็บตัวอย่างน้ำจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน
- (๓) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ เรื่อง กำหนดมาตรฐาน
ควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน
- (๔) กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๕๙. แนวทางและมาตรการการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น
- (๕) รายงานการศึกษาความเหมาะสมและรายงานการออกแบบรายละเอียดก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม
ชุมชนของเทศบาลนครอุดรธานี เทศบาลนครสกลนคร และเทศบาลตำบลท่าแร่
- (๖) แบบแปลนทางวิศวกรรมของสิ่งก่อสร้างที่ได้ (As Built Drawings) ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของ
เทศบาลนครอุดรธานี เทศบาลนครสกลนคร และเทศบาลตำบลท่าแร่
- (๗) กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๓. คู่มือพื้นที่เป้าหมายในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐
- (๘) กรมควบคุมมลพิษ. คู่มือการจัดทำโครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดระบบ
รวบรวมและบำบัดน้ำเสีย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๒ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ทำหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นภารกิจร่วมกันระหว่างสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) โดยมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินงาน ได้แก่

- ๑) การสนับสนุนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

โดยทำหน้าที่ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ ๖ จังหวัด ได้แก่ เลย อุดรธานี หนองคาย สกลนคร นครพนม และบึงกาฬ นอกจากนี้ ได้เข้าร่วมประชุมและลงพื้นที่ตรวจสอบพื้นที่โครงการและประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการโครงการ โดยหารือร่วมกันกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่ปรึกษา/ผู้ศึกษาและออกแบบระบบกำจัดของเสียและน้ำเสีย

ดังนั้น จากการปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีประสบการณ์ในการพิจารณาแผนปฏิบัติการฯ และพิจารณา/ให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอโครงการ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างระบบกำจัดของเสียและน้ำเสียภายใต้แผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็น ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อเทคโนโลยี รายการวัสดุ และครุภัณฑ์ของโครงการ และจะนำไปสู่การปรับแก้ไขรายละเอียดของโครงการ แบบรายละเอียด และการประมาณการราคาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

- ๒) การจัดทำรายงานการติดตามและประเมินระบบบำบัดน้ำเสียรวม และระบบกำจัดของเสียรวม จำนวน ๔ แห่ง และ ๑๓ แห่ง ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น ๑๗ แห่ง ซึ่งต้องมีการสำรวจข้อมูล/การลงพื้นที่/การบริหารจัดการ/การให้คำแนะนำ/การจัดทำรายงานการติดตามและประเมินระบบบำบัดน้ำเสียรวมและระบบกำจัดของเสียรวมที่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในพื้นที่รับผิดชอบ ทำให้มีประสบการณ์ดังนี้

- ๒.๑) การให้คำแนะนำทางด้านเทคนิควิชาการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวม และ/หรือระบบกำจัดของเสียรวมที่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในพื้นที่รับผิดชอบ

- ๒.๒) การรวบรวมและวิเคราะห์รายละเอียดข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียรวมจากรายงานการศึกษาความเหมาะสมและรายงานการออกแบบรายละเอียดก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม

- ๒.๓) การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ๒.๔) การลงพื้นที่ เพื่อสำรวจข้อมูลให้ครบถ้วน ได้แก่

- ตรวจสอบสภาพทั่วไปของพื้นที่ระบบบำบัด เพื่อประเมินระดับความเอาใจใส่ในการบำรุงรักษาสถานที่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการระบบ
- ตรวจสอบสภาพสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพื่อประเมินคุณภาพการก่อสร้างและการบำรุงรักษา

- ตรวจสอบสภาพภายนอกของเครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องเติมอากาศ เครื่องวัดต่างๆ ฯลฯ เพื่อประเมินคุณภาพของการบำรุงรักษา และความจำเป็นในการซ่อมแซมฟื้นฟู
- ตรวจสอบสภาพทั่วไปของห้องปฏิบัติการและเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ (ถ้ามี) สอบถามเจ้าหน้าที่ในเรื่องของการเก็บตัวอย่าง วิธีการวิเคราะห์ และการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการควบคุมการทำงานของระบบ
- ตรวจสอบสภาพทั่วไปของแหล่งรับน้ำทิ้งจากระบบบำบัด เช่น สีของน้ำ ตรวจวัดค่า Dissolved Oxygen และ pH ของแหล่งน้ำทิ้ง ตามจุดต่างๆ เพื่อประเมินผลกระทบของระบบบำบัดน้ำเสีย
- สำรวจพื้นที่รอบๆ ระบบบำบัด หากมีบ้านเรือนอยู่อาศัย สอบถามประชาชนในเรื่องสภาพของแหล่งรับน้ำทิ้งในอดีตก่อนที่จะมีโครงการ และปัญหาเดือดร้อนรำคาญจากระบบบำบัดน้ำเสีย

๒.๕) การวิเคราะห์ข้อมูลระบบการจัดการน้ำเสียชุมชนจากการลงพื้นที่ และแบบสำรวจข้อมูลระบบฯ ดังนี้

- วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของระบบกำจัดขยะมูลฝอยและระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน
- ประเมินผลการดำเนินระบบและการบำรุงรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่อย่างไร ประเมินความพร้อมในด้านเครื่องจักรอุปกรณ์ และประเมินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการน้ำเสียชุมชน ทั้งทางด้านเทคนิควิชาการและการบริหารจัดการ
- ประเมินผล/คาดการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมว่า เกิดผลงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์ของการสนับสนุนงบประมาณเพื่อก่อสร้างระบบหรือไม่อย่างไร
- ประมวลและสรุปปัญหาที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการจัดการน้ำเสียชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ครอบคลุมด้านเทคนิควิชาการและการบริหารจัดการ และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการจัดการน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้

จะเห็นได้ว่า จากการที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นภารกิจร่วมกันระหว่างสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๓ ระยะเวลา รวม ๖ ปี จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีทักษะและประสบการณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลงานได้เป็นอย่างดี

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

๔.๑ หลักการและเหตุผล

น้ำเสียจากชุมชนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินและคุณภาพน้ำทะเลส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามประเภทที่กำหนด ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลจัดสรรงบประมาณก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของชุมชนทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๙ แห่ง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

มักประสบปัญหาอุปกรณ์เครื่องจักรชำรุดเสียหาย ไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษา รวมทั้งขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการควบคุมดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย ส่งผลให้คุณภาพน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้วไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือปัญหาที่ไม่สามารถรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียได้เต็มพื้นที่ เนื่องจากระบบรวบรวมน้ำเสียไม่ครอบคลุมพื้นที่หรืออัตราการต่อเชื่อมท่อน้ำเสียต่ำ จึงมีการระบายน้ำเสียที่ไม่ผ่านการบำบัดลงสู่ท่อระบายน้ำและไหลออกสู่แหล่งน้ำโดยตรง ทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำเสื่อมโทรมลง นอกจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนแล้ว ปัจจุบันระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคารมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการเองหรือองค์การบริหารน้ำเสียดำเนินการก่อสร้างและบริหารจัดการระบบ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) จึงได้ดำเนินการร่วมกับกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษในการติดตามประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ และสร้างความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย สนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทางด้านการบริหารจัดการและการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียและการดูแลบำรุงรักษา เพื่อให้สามารถบริหารงานระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง และข้อมูลผลการสำรวจที่ได้จากการดำเนินงานนี้จะนำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ทราบถึงสถานะภาพของระบบบำบัดน้ำเสียและใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพต่อไป รวมทั้งผลักดันให้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย

๔.๒ วัตถุประสงค์

- ๔.๒.๑ เพื่อสำรวจสถานะภาพและการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ
- ๔.๒.๒ เพื่อให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน และผลักดันให้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย
- ๔.๒.๓ เพื่อติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งของระบบบำบัดน้ำเสีย

๔.๓ เป้าหมาย

ข้อมูลสถานะภาพรายละเอียดและการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแห่งใหม่หรือให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียเดิมให้ สามารถรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียและดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

๔.๔ สาระสำคัญของผลงานที่เสนอ

การติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน มีการสำรวจติดตามประเมินผลการบริหารจัดการ ข้อมูลจากเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และสอบถามข้อมูลดำเนินการสำรวจภาคสนาม พร้อมเก็บตัวอย่างน้ำเสียก่อนเข้าและออกจากระบบ

บำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ส่งตรวจวิเคราะห์ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด พร้อมเสนอแนะวิธีการแก้ไข ปัญหาการดำเนินงานระบบแก่งค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการดำเนินงาน มีพื้นที่ดำเนินการ รวม ๓ แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครอุดรธานี เทศบาลนครสกลนคร และเทศบาลตำบลท่าแร่ โดยเป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization pond : SP) ระบบรวบรวมน้ำเสียทุกแห่งเป็นแบบระบบท่อระบายน้ำรวมมีลักษณะการระบายทั้งน้ำฝนและน้ำเสียรวมกัน ความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย ตั้งแต่ ๒,๐๐๐ - ๔๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีการเปิดให้เดินระบบ ทั้ง ๓ แห่ง บางแห่งยังไม่มี การจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย การตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้ง ส่วนใหญ่ผ่าน เกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบรวบรวมและระบบ บำบัดน้ำเสียชุมชน ดังนี้

- ๑) ระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการใช้ประโยชน์ หรือเดินระบบอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี มีปริมาณน้ำเสียไหลเข้าสู่ระบบบำบัดเฉลี่ยต่อวันน้อยกว่า ร้อยละ ๗๕ เมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถในการรองรับน้ำเสียรวมชุมชน
- ๒) สภาพบ่อบำบัดน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีจอก แหน สาหร่าย และวัชพืชน้ำ กระจายอยู่ภายในบ่อบำบัด
- ๓) ระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย ยังไม่สามารถให้บริการได้ครอบคลุมพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ โดยมีพื้นที่ให้บริการน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ในเขตรับผิดชอบทั้งหมด
- ๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง ยังไม่ดำเนินการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอในการดำเนินงาน แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

- ๑) จัดเก็บค่าบริการ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอมาใช้ในการดูแลบำรุงรักษา ขยายพื้นที่ให้บริการบำบัด น้ำเสียและผลักดันให้มีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำหลักการผู้ก่อ มลพิษเป็นผู้จ่ายมาใช้ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ชุมชนและประชาชน ทั้งอาจต้องพิจารณา ถึงความเต็มใจจ่ายและความสามารถในการที่จะจ่ายของผู้ใช้บริการ ระดับรายได้ และการกระจาย รายได้ของกลุ่มผู้ใช้บริการในแต่ละท้องถิ่น โดยจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องและศึกษาต้นทุน การดำเนินงาน เพื่อกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียชุมชนที่เหมาะสมต่อไป
- ๒) หากไม่ประสงค์จะดำเนินงานและดูแลบำรุงรักษาระบบเองสามารถว่าจ้างเอกชนหรือบริษัทที่ปรึกษา ที่มีความชำนาญการควบคุมระบบหรือมอบหมายให้องค์กรจัดการน้ำเสียมาดำเนินการแทนได้
- ๓) เสริมสร้างสมรรถนะและพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการ มีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานและดูแลบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เพื่อนำมาซึ่งงบประมาณในการก่อสร้างท่อรวบรวมหรือปรับปรุง/ซ่อมแซม รวมถึงขยายแนวท่อรวบรวมให้มีความครอบคลุมตามการขยายตัวของชุมชนมากขึ้น
- ๔) กรณีที่ปริมาณน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียน้อยกว่าที่ออกแบบไว้ ควรมีการตรวจสอบจำนวนครัวเรือน และสถานประกอบการที่ทำการเชื่อมต่อเข้าสู่ท่อรวบรวมน้ำเสียหลักเทียบกับจำนวนครัวเรือนและ สถานประกอบการทั้งหมดในพื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสีย ตรวจสอบการรั่วซึมบริเวณและแนวท่อรวบรวม น้ำเสีย บ่อดักน้ำเสีย หากตรวจพบควรดำเนินการแก้ไข

- ๕) รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ครัวเรือน และสถานประกอบการที่อยู่ในบริเวณพื้นที่รองรับน้ำเสียปัจจุบัน มีการเชื่อมต่อระบายน้ำเสียเข้าสู่ระบบรวบรวมน้ำเสียหลัก เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลถูกปล่อยทิ้งลงแหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง
- ๖) จัดทำแผนบริหารจัดการระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย เช่น แผนงบประมาณการเดินระบบและบำรุงรักษา แผนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และให้จัดทำฐานข้อมูลการบริหารจัดการน้ำเสีย รวมถึงส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการจัดซื้อเครื่องจักร – อุปกรณ์เดินระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบ เช่น เครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำเสีย

สำหรับการผลักดันให้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง ไม่ทราบว่าพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของตนเองเป็นเป้าหมายในการก่อสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) กลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ในพื้นที่ ๒๒ กลุ่มน้ำของกรมควบคุมมลพิษ โดยส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันในพื้นที่ที่รับผิดชอบกำลังประสบปัญหามลพิษทางน้ำเสียหรือปัญหาน้ำเน่าเสีย เนื่องจากมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น และได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับปัญหาน้ำเน่าเสียและการปล่อยน้ำเน่าเสียทิ้งลงแหล่งน้ำสาธารณะ ซึ่งเห็นว่าการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียในเขตพื้นที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และจากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารการขอรับจัดสรรงบประมาณการก่อสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียผ่านแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด จำนวน ๑๕ รายการ พบว่า ยังขาดการเตรียมความพร้อมและขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสาร รวมถึงขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสาร เพื่อเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์ที่จะจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน เพื่อบริหารจัดการหรือแก้ไขปัญหาน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ ควรเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อของบประมาณการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนผ่านแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดหรือช่องทางการเสนอขอรับงบประมาณอื่นๆ โดยสามารถขอคำปรึกษาและแนวทางการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนและการจัดการน้ำเสียในพื้นที่ จากองค์การจัดการน้ำเสียหรือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

๔.๕ ขั้นตอนในการดำเนินงาน

การติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) ได้มอบหมายให้ผู้ดำเนินการเป็นผู้รับผิดชอบหลักและประสานงานในการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม ดังต่อไปนี้

- ๔.๕.๑ จัดทำแผนการลงพื้นที่ เพื่อติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ส่งให้กรมควบคุมมลพิษ
- ๔.๕.๒ สำรวจและรวบรวมข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร
- ๔.๕.๓ ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อร่วมกันลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม และกำหนดจุดเก็บตัวอย่างน้ำเสียก่อนเข้าและ

ออกจากระบบ รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติมในแบบประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร

๔.๕.๔ ดำเนินการสำรวจภาคสนาม และเก็บตัวอย่างน้ำเข้าและออกจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน โดยวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำก่อนเข้าและน้ำทิ้งจากระบบฯ พารามิเตอร์ดังต่อไปนี้ ความเป็นกรด - ด่าง(pH) บีโอดี(BOD) ปริมาณสารแขวนลอย(SS) น้ำมันและไขมัน(O&G) ไนโตรเจนรวม(TN) และฟอสฟอรัสรวม(TP) และนำส่งห้องปฏิบัติการสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ อุดรธานี

๔.๕.๕ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร การสำรวจภาคสนาม และผลคุณภาพน้ำเสียก่อนเข้าและออกจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน พร้อมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาการเดินระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๕.๖ จัดทำรายงานสรุปผลการสำรวจข้อมูลสถานภาพและการติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน โดยจัดทำเป็นรูปเล่มและผ่านทางระบบฐานข้อมูลและติดตามการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร (Database System for Publicly Owned Treatment works : DSPOT) เพื่อให้ทางกรมควบคุมมลพิษตรวจสอบข้อมูลให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดต่อไป

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ / คุณภาพ)

๕.๑ เชิงปริมาณ

รายงานผลการสำรวจข้อมูลสถานภาพและติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี)

๕.๒ เชิงคุณภาพ

การติดตามประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมภายใต้แผนแม่บทการจัดการคุณภาพน้ำของประเทศไทยระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) และแผนปฏิบัติราชการของกรมควบคุมมลพิษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เรื่อง การจัดการและแก้ไขปัญหาหาลพิษทางน้ำ เป้าหมาย : คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินและทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำให้เป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ในส่วนของการสนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทางด้านการบริหารจัดการและการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียและการดูแลบำรุงรักษา เพื่อให้สามารถบริหารงานระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ซึ่งสนับสนุนให้แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพน้ำ ระบบนิเวศ และทัศนียภาพที่ดีมีคุณภาพได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น

๖. การนำไปใช้ประโยชน์ /ผลกระทบ

๖.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ/พัฒนา และ/หรือ ปรับปรุงแนวทางการเดินระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนให้มีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักวิชาการและต่อเนื่อง เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

- ๖.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาแนะนำและแนวทางในการดูแลรักษา กำกับดูแล ปรับปรุง หรือพัฒนาการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๖.๓ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณโครงการก่อสร้างระบบระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ทั้งที่ขอรับการสนับสนุนใหม่และ/หรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งวางแผนบริหารจัดการและฟื้นฟูระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนของประเทศต่อไป

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

- ๗.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายเจ้าหน้าที่ ทำให้ข้อมูลบางอย่างไม่สมบูรณ์ และบุคลากรที่มารับหน้าที่มักจะมีปัญหาไม่มีความรู้และทักษะด้านการจัดการน้ำเสียและควบคุมดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน
- ๗.๒ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งในส่วนของการรายงานผลการศึกษาค้นคว้าและออกแบบรายละเอียดเบื้องต้น ซึ่งต้องมีความรู้ทางวิศวกรรมในการตรวจสอบเอกสารการออกแบบ/แบบแปลน/รายการคำนวณออกแบบระบบ/แบบก่อสร้างจริง (As-build Drawing) และจากการสำรวจพื้นที่จริงว่าระบบบำบัดน้ำเสียมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบื้องต้น
- ๗.๓ ชี้แจงหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดทำข้อเสนอโครงการและการขอรับการสนับสนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนแห่งใหม่หรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนเดิมที่มีอยู่

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

- ๘.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ไม่มีเอกสารการออกแบบหรือแบบแปลนต่าง ๆ ของระบบบำบัดน้ำเสียหรือรายการคำนวณออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียหรือแบบก่อสร้างจริง (As-build Drawing)
- ๘.๒ ข้อมูลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่ได้จากแบบประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนไม่ครบถ้วนและ/หรือไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบค่อนข้างบ่อย
- ๘.๓ หลายครั้งที่มีการลงพื้นที่เก็บตัวอย่างน้ำแล้ว ไม่สามารถเก็บน้ำทิ้งที่ออกจากระบบได้ เนื่องจากน้ำเสียเข้าระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนมีปริมาณน้อย โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากการออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนมีขนาดใหญ่ แต่ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบค่อนข้างน้อย รวมทั้งประชาชนยังไม่มี การเชื่อมท่อน้ำเสียเข้าสู่ท่อรวบรวมน้ำเสียหลัก และท่อรวบรวมน้ำเสียยังไม่ครอบคลุมพื้นที่

๙. ข้อเสนอแนะ

- ๙.๑ ควรมีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารที่จำเป็น เช่น เอกสารการออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนแบบแปลนต่าง ๆ ของระบบบำบัดน้ำเสีย และรายการคำนวณออกแบบระบบบำบัดน้ำเสีย โดยเฉพาะแบบก่อสร้างจริง (As-build Drawing) ซึ่งเป็นแบบที่ได้ทำการปรับรายละเอียดทุกอย่างให้ตรงกับ การก่อสร้างจริงของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่ได้รับงบประมาณการก่อสร้างผ่านแผนปฏิบัติการเพื่อ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

๙.๒ ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการอบรมเพิ่มศักยภาพ เกี่ยวกับการคำนวณ และวิเคราะห์ค่า ซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้ควบคุมการทำงานของระบบ เพื่อพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นและสามารถชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง เช่น ประสิทธิภาพในการบำบัด

๙.๓ ส่วนกลางควรเสริมสร้างสมรรถนะและพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการ มีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียและดูแลบำรุงรักษา ทั้งนี้ ในการดำเนินการจะครอบคลุมทั้งการเตรียมการกำหนดอัตราค่าบริการและการจัดเก็บ รวมทั้งสร้างความเข้าใจแก่ชุมชน การบริหารจัดการด้านน้ำเสีย เป็นต้น

๙.๓ ผู้บริหารท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานด้านการจัดการน้ำเสีย แต่หากพิจารณาแล้ว พบว่า บุคลากรของหน่วยงานมีข้อจำกัดทั้งในด้านจำนวนและความรู้ความสามารถ ควรพิจารณาว่าจ้างเอกชนหรือองค์กรจัดการน้ำเสีย เพื่อดำเนินการแทน

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

ไม่มี

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

ไม่มี

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) สิริมา นิลสวัสดิ์

(นางสาวนัทธมน แฝงศรีคำ)

ผู้เสนอผลงาน

(วันที่) ๑๓ / กันยายน / ๒๕๖๘

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) _____
(_____)

ผู้ร่วมดำเนินการ

(วันที่) _____ / _____ / _____

(ลงชื่อ) _____
(_____)

ผู้ร่วมดำเนินการ

(วันที่) _____ / _____ / _____

(ลงชื่อ) _____
(_____)

ผู้ร่วมดำเนินการ

(วันที่) _____ / _____ / _____

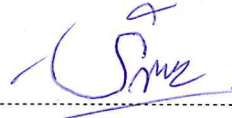
(ลงชื่อ) _____
(_____)

ผู้ร่วมดำเนินการ

(วันที่) _____ / _____ / _____

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....



(นางเรียนสวณ จ้างาม)

ตำแหน่ง.....ผู้อำนวยการส่วนแผนสิ่งแวดล้อม.....

ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ

(วันที่) ๓ / กันยายน / ๒๕๖๘

(ลงชื่อ).....



(นางกุลธิดา ทอนมณี)

ผู้อำนวยการ

กอง/ศูนย์ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙

(วันที่) ๓ / กันยายน / ๒๕๖๘

หมายเหตุ หากผลงานมีลักษณะเฉพาะ เช่น แผ่นพับ หนังสือ แอปบันทึกเสียง ฯลฯ ให้จัดทำบัญชีรายชื่อเรื่อง
เรียงลำดับมาด้วยโดยไม่ต้องจัดส่งพร้อมผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และจัดเตรียมเพื่อนำมา
แสดงประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการประเมินผลงาน

แบบเค้าโครงข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นางสาวนัทธมน แฝงศรีคำ

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๔๔๙

กอง/ศูนย์ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี)

เรื่อง การจัดทำแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม

หลักการและเหตุผล

กรมควบคุมมลพิษ ได้จัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานจัดการมลพิษของประเทศ มีเป้าหมายหลักคือ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง การเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษ โดยแผนดังกล่าวจะมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ นโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และได้พิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่วนหนึ่งจะต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการดำเนินวิถีชีวิตแบบใหม่ ภายหลังจากการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ การดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย โดยเฉพาะในสาขาการจัดการของเสีย รวมทั้งสถานการณ์ในอนาคต และได้คำนึงถึงนโยบายที่กระแสโลกให้ความสำคัญ เช่น การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) การพัฒนาสู่สังคมคาร์บอนต่ำ เป็นต้น ทั้งนี้ การขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และมาตรการไปสู่แผนงาน โครงการ/กิจกรรม เพื่อผลักดันให้มาตรการการดำเนินงานภายใต้แผนได้ถูกนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับพื้นที่

ดังนั้น สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) จึงต้องมีการจัดทำแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกการถ่ายทอดแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ไปสู่มาตรการ/แนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา และสถานการณ์ปัจจุบันรวมทั้งแนวโน้มในอนาคตของพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษของแต่ละพื้นที่ต่อไป

บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) โดยส่วนแผนสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่หลักในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ รวมถึงการติดตามประเมินผลแผนวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม การเสนอแนะมาตรฐานควบคุมมลพิษ การจัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ที่ผ่านมา ยังไม่มีการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่

มีเพียงการจัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์สถานการณ์และประเมินความเสี่ยง/พื้นที่เสี่ยง นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีการจัดเก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นระบบที่พร้อมใช้ประโยชน์ ยังขาดข้อมูลและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการประเมินผลกระทบและติดตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและการวางแผนในอนาคต

แนวความคิด

กรมควบคุมมลพิษมีการปรับโครงสร้างหน่วยงานตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ทั้ง ๑๖ แห่ง มาปฏิบัติงานภายใต้สังกัดกรมควบคุมมลพิษ เพื่อให้การบริหารจัดการและแก้ไขปัญหามลพิษในระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น กรมควบคุมมลพิษควรมีการถ่ายทอดแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ไปสู่หน่วยงานทุกระดับทั้งในส่วนกลางและสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ทั้ง ๑๖ แห่ง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้ดำเนินการสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีการวางแผนและกำหนดทิศทางในการจัดการปัญหามลพิษในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลสถานการณ์มลพิษ กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้สิ่งแวดล้อมในพื้นที่มีคุณภาพดีขึ้น ลดผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ข้อเสนอ

จากปัญหาที่แผนจัดการมลพิษของกรมควบคุมมลพิษในระยะที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ และสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) ยังไม่มีการจัดทำแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ด้วยนั้น ผู้ขอรับการประเมิน จึงมีข้อเสนอให้จัดทำแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการวิเคราะห์ปัญหาและประเมินความเสี่ยงในพื้นที่ ติดตามสถานการณ์มลพิษ การบังคับใช้กฎหมาย การสร้างความรู้ความเข้าใจ การสร้างกลไกความร่วมมือ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการและยั่งยืน โดยองค์ประกอบที่สำคัญของแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ มีดังนี้

๑. การวิเคราะห์สถานการณ์และประเมินความเสี่ยง : สำรวจและประเมินแหล่งกำเนิดมลพิษ ปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่อย่างละเอียด
๒. การกำหนดมาตรฐานและเป้าหมาย : พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดให้เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ
๓. จัดทำแผนปฏิบัติการ : ต้องครอบคลุมการประเมินสถานการณ์มลพิษในพื้นที่ ระบุแนวทางการจัดการมลพิษที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาของแต่ละพื้นที่ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด มาตรการ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษในแต่ละด้าน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ต้องใช้

๔. ขับเคลื่อนการปฏิบัติงาน : ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดผลสัมฤทธิ์

๕. การติดตามและประเมินผล : ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนอย่างสม่ำเสมอ และประเมินผลเพื่อปรับปรุงแผนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๖. การพัฒนาระบบข้อมูล : พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ เพื่อให้ข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและการวางแผนในอนาคต

สำหรับการขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่เป็นการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และมาตรการไปสู่แผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อผลักดันให้มาตรการการดำเนินงานภายใต้แผนได้ถูกนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งการดำเนินการจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยการขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ จะดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

๑. ประชาสัมพันธ์แผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ โดยการสื่อสารผ่านหลายช่องทาง เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ เสริมสร้างความเข้าใจในแนวคิดแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก มีความเข้าใจ ความพร้อม และมีส่วนร่วมในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และให้ทราบถึงบทบาทความรับผิดชอบของตนที่จะสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในระดับพื้นที่

๒. บูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์และมาตรการภายใต้แผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ การกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่จะบูรณาการและประสานงานร่วมกัน

๓. ใช้ระบบงบประมาณและแหล่งงบประมาณต่างๆ เป็นกลไกผลักดันการดำเนินงานจัดการมลพิษ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่

๔. ให้เครือข่ายภาคประชาสังคม เช่น อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้ประสานกับภาคประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และเครือข่ายประชาชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์และมาตรการภายใต้แผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่

๕. ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ เพื่อนำผลไปปรับปรุงแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ฉบับต่อไป และประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ตามตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การวางแผนจัดการมลพิษต่อไป

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ข้อจำกัด

๑. ขาดข้อมูลและเทคโนโลยี การรวบรวมข้อมูลมลพิษที่แม่นยำและครอบคลุม, การใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และการคาดการณ์ปัญหาที่ยังไม่เพียงพอ รวมถึงขาดความรู้ด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนเป็นอุปสรรคสำคัญ
๒. การมีส่วนร่วมที่จำกัด ความร่วมมือจากภาคประชาชน ภาคอุตสาหกรรม และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ยังมีน้อย การขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงทำให้แผนที่ออกมาไม่ตอบโจทย์และไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร
๓. ขาดแคลนทรัพยากร งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานและการวิจัย, รวมถึงจำนวนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งด้านเทคนิคและกฎหมาย ยังมีจำกัด ทำให้การวางแผนและการปฏิบัติทำได้ยาก
๔. ความซับซ้อนของปัญหา มลพิษมีหลายประเภท (น้ำ, อากาศ, ดิน, เสียง, ขยะ) ที่ส่งผลเชื่อมโยงกัน และมีแหล่งกำเนิดที่หลากหลาย ทั้งจากอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การขนส่ง และชีวิตประจำวัน การแก้ไขปัญหาต้องอาศัยการบูรณาการจากทุกภาคส่วน ซึ่งมีความซับซ้อนในการจัดการ
๕. การบังคับใช้กฎหมายและนโยบาย แม้จะมีกฎหมายและนโยบายควบคุมมลพิษ แต่การบังคับใช้จริงมักมีปัญหา การขาดกลไกติดตามและลงโทษที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มาตรการไม่บรรลุผลเท่าที่ควร
๖. การขาดการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต การมุ่งเน้นไปที่การบำบัดมลพิษปลายทาง แทนที่จะแก้ไขที่แหล่งกำเนิดด้วยเทคโนโลยีสะอาด (Clean Technology) ทำให้การแก้ปัญหาที่ยั่งยืนเป็นไปได้ยาก

แนวทางแก้ไข

๑. พัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยี ลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการตรวจสอบและวิเคราะห์มลพิษอย่างต่อเนื่อง
๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม สร้างกลไกที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและภาคส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๓. เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการมลพิษ
๔. สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการ ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ทำงานร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหามลพิษอย่างเป็นระบบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ทำให้การแก้ไขปัญหามลพิษเป็นระบบ ชัดเจน และตรงกับบริบทของแต่ละพื้นที่
๒. ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยลดการปล่อยมลพิษและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน
๓. ยกระดับคุณภาพชีวิต ทำให้ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

เชิงปริมาณ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๙ (อุดรธานี) มีแผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม ที่มีแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกรมควบคุมมลพิษ

เชิงคุณภาพ

แผนจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ลงชื่อ.....*ณัฏฐมน แฝงศรีคำ*.....

(นางสาวณัฏฐมน แฝงศรีคำ)

ผู้เสนอแนวคิด

วันที่ *๓* / กันยายน / ๒๕๖๘